

Návrh českého názvosloví a jednotné signatury Rorschachova experimentu

J. Čepelák, J. Diamant, F. Engelsmann,
S. Nevole, E. Urban

Rorschachův pokus patří dnes k nejužívanějším psychologickým vyšetřovacím metodám. Za víc než 35 let své existence stal se téměř mezinárodním, jak o tom svědčí i velmi početná mnohojazyčná bibliografie; v sedmém vydání Rorschachova díla »Psychodiagnostik« H. Huber Verlag, Bern, 1954, je uvedeno 1459 publikací o Ro-experimentu. Tato potěšitelná skutečnost vedla však i ke komplikaci. Původní Rorschachovo dílo je psáno německy, má tedy německou terminologii i příslušné značky; postupně však začaly vznikat i terminologie jinojazyčné, anglická, francouzská a j. a jim odpovídající signatura. To znamená při množství technických termínů a značek v práci s experimentem používaných jistou nesnáž. Mimo to některé původní Rorschachovy termíny nejsou jednoznačné nebo zcela výstižné. Skutečně také mnozí autoři původní terminologii obměňovali a doplňovali. Pokud jde o značkování základních rorschachovských termínů, bylo usneseno r. 1949 na I. mezinárodním Rorschachovském sjezdu v Curychu, aby bylo v publikacích užíváno jednotně značek *latinských*, aspoň vedle značek národních.

Je také věcí československých psychologů, aby se s otázkou Ro-terminologie a signatury odpovědně vyrovnali, neboť již dnes se užívá na různých pracovištích různých termínů pro tutéž věc, což velmi ztěžuje dorozumění. Z toho důvodu byl na I. postgraduálním školení psychologů pracujících ve zdravotnictví (ÚDL, Praha, 1957), dán podnět k ustavení komise pro práci s Ro-pokusem. První etapou její činnosti je právě návrh jednotné signatury a českého názvosloví Ro-pokusu. Cílem návrhu

je dosáhnout takové shody hledisek, aby různí pracovníci s Rorschachovou metodou rozuměli *stejným stejně*. To umožní i důkladnější poznání této metody, usnadní porovnávání a souborné zpracovávání materiálu různých pracovišť a tak i věcnou kritiku metody samé. Jednotná terminologie a signatura přispěje takto ke zvýšení úrovně práce s Ro-experimentem v psychologické praxi.

To je ovšem jen první etapa důkladnějšího přístupu k Ro-pokusu. Bude třeba postupně vědecky propracovávat tuto metodu, zejména bude třeba zabývat se fyziologickými a psychologickými mechanismy procesů probíhajících při interpretaci Rotabulí. I v tomto směru byla již na některých našich pracovištích započata práce.

Vedle značek a názvů základních uvádíme zde v plném rozsahu i českou terminologii *zvláštních fenomenů*, i když snad mnozí pracovníci ji zatím nebudou používat kompletně.

Při uvedení seznamu základních názvů a jejich zkratk i zvláštních fenomenů přidržujeme se knihy E. Bohma, Lehrbuch der Rorschach-Psychodiagnostik, Bern-Stuttgart, 1957, jako nejúplnější a nejnovější učebnice, shrnující základní poznatky ostatních důležitých autorů.

Bude třeba uvažovat i o otázce jednotné administrace experimentu. Vítráme proto všechny konstruktivní návrhy a připomínky.

Zvláštní fenomeny

Selhání
Uvědomění interpretace (zostřené, snížené, chybí)
Kritika subjektu, objektu
Barvový šok
Zpožděný barvový šok
Překompensovaný barvový šok
Šok červenou barvou
Přitahování červenou barvou
Šok šedou barvou
Překompensovaný šok šedou barvou
Interferenční fenomen (ev. dvojitý)
Šok modrou barvou

Šok hnědou barvou
 Šok bílou meziplochou
 Šok velkou bílou meziplochou (VII., IX.)
 (Leerschöck)
 Kinestetický šok
 Simultánní a sukcesivní kombinace
 Popisy (ev. popisy stínování šedých skvrn)
 Kinetické popisy
 Barvové pseudointerpretace
 Konstatování barev
 Intelektuální šerosvitové interpretace
 Konstatování šerosvitu
 »Vědecké reminiscence«
 Šerosvitová symbolika
 Sofropsychické zábrany
 Zpracované barvově-tvarové a šerosvitově-
 tvarové interpretace
 Dojmy
 Symetrie
 Alternativní interpretace
 Perspektivové interpretace
 Pedanterie ve formulaci
 Konfabulace a konfabulované kombinace
 Kontaminace
 Sekundární kinesthesie (event. konfabulované
 tvarově-pohybové interp.)
 Potlačené kinesthesie
 Kinesthesie s dvojným významem
 Pohybově-tvarové interpretace s tělovými
 pocity
 Perseverace: (1. hrubá perseverace, 2. lpění
 na základním námětu, 3. pře-
 žvykování, 4. percepční per-
 severace, 5. perseverace na
 interpretovaných částech)
 Stereotypie anatomických interpretací (ev.
 s perseverací)
 Stereotypie interpretací částí lidského těla
 Stereotypie interpretací obličejových
 Infantilní interpretace (obsah)
 Inversní interpretace
 Infantilní abstrakce
 Opakování
 Hodnocení
 Egocentrismy
 Interpretace podle počtu
 Interpretace podle polohy
 Konkretisace
 Černá a bílá jako barvové hodnoty
 Pestré barvy u červených tabulí
 Nepříléhavá barva
 Dramatisace barev
 EQa-interpretace
 EQe-interpretace
 KF interpretace (pohybově tvarová interp.)
 k-interpretace (objektů v pohybu, nikoli
 lidských)
 Subjektivní nejasnost o způsobu apercepce
 (neschopnost interpretovat, lokalizovat
 interpretaci)
 Zdůraznění středu, stran
 Akustické asociace
 Nesnáze v adaptaci

Iluze podobnosti
 Předstírání
 Negativní, ev. interrogativní forma inter-
 pretace
 Směšování figury a pozadí
 (Počáteční a koncová) censura
 Stupor nad sexuální symbolem
 Interpretace masek
 Amnestické poruchy vybavování slov
 Aggravace (ev. jiná klinická pozorování)
 Komplexové interpretace

Ewald B o h m :

**Lehrbuch der Rorschach-Psychodiagnostik
 für Psychologen, Aerzte und Pädagogen.**
 2. přeprac. a rozšíř. vyd., H. Huber, Bern
 a Stuttgart 1957, XXIV + 441 s. (1. vyd.
 1951).

Stále rostoucí počet rorschachovských
 časopisecky publikovaných monografií (po-
 slední vydání Rorschachovy »Psychodiagnos-
 tik« jich uvádí na 1500) je důkazem nepo-
 míjivého tvůrčího úsilí o prohloubení a zdo-
 konalení Rorschachova testu. Množství pub-
 likací této oblasti je ale takové, že jejich
 soustavné sledování je nemožné. Za tohoto
 stavu rorschachovské literatury je čas od
 času tím naléhavější potřeba souborného,
 pokud možno učebnicového textu, jenž by
 přehledným způsobem shrnul — up to date
 — rozptýlenou literaturu, odlišil podstatné
 od méně významného a data spolehlivě za-
 jištěná od pouhých hypotéz.

Kniha Bohmova se rozpadá do pěti od-
 dílů. Z nich čtyři se skládají celkem z 16
 kapitol. Pátý oddíl je věnován kasuistice.

V *prvním oddílu*, úvodním, zabývá se
 autor vedle prae- i historie Rorschachova
 testu stručně také otázkami stability a va-
 lidity základních rorschachovských symp-
 tomů.

Kdežto úvodní oddíl obsahuje data, s ni-
 miž se lze setkat v kterékoliv podrobnější
 rorschachovské publikaci, představují ně-
 která data *druhého oddílu* (Technika testu)
 ne-li osobitý přístup autorův, tedy alespoň
 odlišení od ostatní novější literatury tohoto
 oboru. Tak na př. autor odmítá v anglosas-
 ké literatuře již zdomácnělý symbol pře-

¹ Bochner-Halpern, The Clinical
 Application of the Rorschach Test, Grune
 & Stratton, N. York, 2. vydání 1945.

² Klopfer-Kelley, The Rorschach
 Technique, Yonkers World Book Company,
 N. York 1942.

³ Mons, W., Principles and Practice of
 the Rorschach Personality Test, Faber & Fa-
 ber, Londýn 1947.

⁴ Beck, S. J., Rorschach's Test I., II.,
 Grune & Stratton, N. York 1944, 1947.